

УДК 316.6(075)

Болобан Єлизавета Олександрівна
студентка Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки
Матвійчук Наталія Миколаївна
доцент Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки

ПРОБЛЕМИ КОНФЛІКТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Кожен індивід у своєму повсякденному житті зіштовхується з конфліктами або протиріччями, і навчальний процес – не виключення. Особливий інтерес становлять конфлікти, які виникають у навчально-виховному процесі закладів вищої освіти (ЗВО), що охоплює найважливіший для кожної людини етап професійного становлення. В освіті на першому місці нині стоїть гуманізація та демократизація навчально-виховного процесу, впровадження технологій співробітництва та особистісно-орієнтованого навчання. Однак вирішення актуальних завдань у закладах освіти усіх рівнів акредитації ускладнюються недоліками і труднощами у взаємодії між суб'єктами педагогічного процесу, що загалом зумовлює зростання конфліктності та спричиняє зниження ефективності навчання [1, с. 127]. Саме від здатності конфліктуючих сторін до уникнення або вирішення конфліктів у процесі професійної підготовки у ЗВО залежить якість цього процесу [2, с. 115].

Тому питання вивчення конфліктів у ЗВО актуалізуються задля кращого розуміння конфліктогенів та стратегій вирішення, створення ефективної, об'єктивної системи управління ними задля попередження деструктивних конфліктів та оптимального вирішення конструктивних.

Провівши анкетування для вивчення проблем конфліктів у ЗВО серед студентів спеціальності «Менеджмент» Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, ми виявили наступні причини та тенденції їх розвитку.

Абсолютно усі опитувані студенти стверджують, що у школі було більше конфліктів, ніж у ЗВО. Це аргументувалося складнощами підліткового віку, невмінням знаходити компроміс внаслідок невеликого досвіду вирішення конфліктів у школярів. У свою чергу, у ЗВО міжособистісні взаємини набувають більш усвідомленого характеру, як правило, між сформованими особистостями відбувається спілкування за принципом міжособистісної сумісності, конфліктність зменшується у зв'язку із дорослішанням індивідів, умінням проявляти емпатію, тобто здатність співпереживати та ставати на місце іншого, що розвивається з віком.

Однією зі специфічних характеристик, що вирізняє конфлікт у ЗВО серед інших, є його виникнення між різними суб'єктами навчального процесу залежно від рівня взаємодії. За результатами анкетування найбільш поширеними є конфлікти на рівні «студент-студент», «студент-викладач», «куратор-студент». Рідше зустрічається «студент-деканат (кафедра)», і взагалі не зустрічається «студент-бібліотека». Зазвичай дана статистика пов'язана з

частою взаємодією та співпрацею між собою даних суб'єктів та зниженням ролі бібліотек в навчальному процесі. Суб'єкти конфліктних ситуацій не однакові за соціальним статусом, що визначає розбіжність їх поглядів, у них різне розуміння явищ та їхніх причин, вони різні за віком та мають неоднаковий життєвий досвід, що в комплексі призводить до розбіжності у поглядах на ту чи іншу ситуацію.

За причинами міжособистісні конфлікти на рівні «викладач-студент» можна поділити на: конфлікти діяльності, зумовлені відмовою студентів виконувати задані викладачем завдання, або неякісним їх виконанням; конфлікти поведінки, пов'язані із порушенням студентами правил та норм поведінки на занятті, в аудиторії чи навчальному закладі та поза ним; конфлікти відносин, що виникають у сфері емоційно-особистісних відносин викладачів і студентів, у межах їх спілкування та спільної навчальної діяльності.

У процесі опитування було виявлено основні причини конфлікту між викладачем та студентом: погане проведення викладачем лекцій, особиста неприязнь та антипатія, порушення вимог викладачів, відсутність інтересу студентів до предмету, нерозуміння студентами предмету. Основною причиною конфліктних ситуацій було визначено невідвідування занять студентами та їх погану дисципліну. Це свідчить про усвідомленість студентів у реальних причинах виникаючих конфліктів, які в більшій мірі провокують самі студенти (через особистісні риси, нетактовну поведінку), що дає позитивну тенденцію для подальшого усунення цих причин задля запобігання таких ситуацій.

Проведене опитування засвідчило, що зі сторони студента конфлікт найчастіше проявляється у невідвідуванні занять та ігноруванні вимог викладача, а зі сторони викладача – у заниженні оцінок.

Найбільш поширені тактики поведінки студентів у конфліктних ситуаціях наступні: ухилення від конфліктів, співробітництво, індивідуальність, згладжування конфліктів, компроміс. Це свідчить про прагнення уникати марного напруження, розуміння того, що розбіжності, які виникають під час навчального процесу є тривіальними, порівняно з іншими, більш суттєвими проблемами, які виникають у студентів.

Для зменшення кількості конфліктів у ЗВО респондентами було запропоновано збільшити час проведення студентів групи, групи та викладачів у неформальній обстановці, організувати спільні поїздки, відпочинок, тренінги аби згуртувати всіх і краще зрозуміти один одного.

Спираючись на власне дослідження у закладах вищої освіти, в більшості, конфлікти мають конструктивні наслідки через керовані емоції викладачів та студентів, достатній рівень конфліктологічної компетенції та психогігієни.

Список використаної літератури

1. Калаур С. М. Попередження та розв'язання конфліктів в освітньому середовищі вищих навчальних закладів / С. М. Калаур //Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. 2010 .- № 3. - С. 126-130. 2. Корнещук В. В. Конфлікт як соціально-педагогічна проблема / В. В. Корнещук //Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. 2015. - № 3. - С. 115-118.